

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi és közgazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona, félévre 4 korona
negyedévre 2 korona, egyes szám ára
20 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér.

Hirdetés nagyság szerint.

A lap szellemi részét illető közlemények
a szerkesztőséghez intézendők.

Előfizetési pénzek és reklámok

Rónai Frigyes kiadó

címére küldendők.

XXX. évfolyam.

Felölös szerkesztő:
JAMBRIK LAJOS.

44. szám.

Az iskolaköteles gyermekek neveléséről egészségügyi irányban.

(Gy.) A tanuló ifjuság szellemileg ma túl van terhelve. Kétségtelenül kétszeres ok ez arra nézve, hogy az ifjuság testi erejének fejlesztését, egészségének kellő istapolását és biztosítását el ne hanyagoljuk. A tornázás itt elvitázhatatlanul a legjobb testedző és egészség erősítő módszerek egyike, persze nem bravuros mutatványával, hanem a testedző, megfelelő testgyakorlatokkal egybekötve. A helyes testnevelés egészséges testet ad, az egészséges testben pedig erős jellem lakozik. Eminens érdek tehát, hogy tanuló ifjuságunk testnevelését képzett szakemberekre bizzuk. Külön iskolai testnevelési ügyosztály felállítására volna leginkább hivatott az ifjuság testnevelését helyes és egészséges utakra irányítani.

Az iskolaköteles gyermekek nevelése egészségügyi helyes irányban nagyot haladt az utóbbi években azóta, hogy az iskola higiénéje az egészségügy minden egyéb ágazatával együtt világszerte, a haladás kétségtelen jeleiről igyekszik tanubizonyosságot tenni. S mégis, soha eléggé gyakorta nem hangoztathatjuk és hangsúlyozhatjuk azt, hogy a tanulóifjuság testi egészsége, mellőzhetetlen előfeltétele a gyermek és az ifjúkor szellemi továbbfejlesztésének. A beteg vagy csak beteges gyermektől is, nem várhatjuk azt, hogy az oktatás kincseiből ugyanannyi hasznot merítsen, mint az egészséges tanuló.

Az iskolaköteles gyermekek átlagos egészségi állapotának helyzetéről a statisztika sok érdekes és tanulságos adatot ad kezünkbe. Az

iskola egészségügy terén több jeles mintaintézményt felmutatni képes Északamerikai Egyesült Államok Egészségügyi Tanácsa Newyorkban, nemrégiben a város belső kerületeinek iskolát látogató tanköteles gyermekei közül 13,491 tanítványt vett oly célból vizsgálat alá, hogy megállapítsa azt, vajjon kielégítő-e a mintaszereinek tartott tanintézetek egészségügyi állapota? Az eredmény bizony eléggé elszomorító volt! A 13,491 mindkétnembeli tanulóból 6291, tehát majdnem 50%, egyrészen rá volt szorulva arra, hogy orvosi segítségben, rövidebb-hosszabb ideig tartó gyógykezelésben részesítsék. Ezenkívül a 13,491 iskolalátogató gyermek közül 1092 akadt olyan, amelyik végtelenül sílány, rossz táplálkozás következtében oly nyomoruságos testi állapotban van, hogy azt még tán a betegeknek is nagyobb gondoskodás részesítésévé kellett tenni.

Ugyancsak a statisztika adja tudunkra azt is, hogy a tanköteles iskolalátogatóknak veszedelmesen magas %-ka érkezik az iskolába anélkül, hogy reggel egy-egy falatot is evett volna!

Az ilyen szomorú tényekkel szemben korántsem vigasztalódhatunk azzal, hogy a civilizált világ egyik-másik államában csak valamivel is vigasztalóbbak az állapotok, mint akár Newyorkban, akár hazánkban, akár pedig az iskolaelegységügy terén elsőrangú intézményeket felmenteni képes London, Páris és Berlin tantermeiben. Az ilyen szomorú adatok kiáltóan intenek bennünket is arra, hogy iskolaköteles gyermekeink higiénéjének folyton fokozódó kettőzött figyelmet szenteljünk.

Több oldalról vezetett iskolaorvosi foljegy-zések tanuskodnak arról, hogy az iskolalátogatók 20—40%-ának legfőként a látás és ezt kö-

vetőleg aztán a hallás szerve az, amely nem áll a normális érzékek fokán; sőt a rövidlátó és nagyothalló iskolásgyermek száma nem-hogy apadna, hanem inkább emelkedni látszik.

A látás fogyatékoságán kívül legfőként a légzőszervek bántalmi aztan azok, amelyek általában az iskolásgyermek sorában jelentékeny százalékkal szerepelnek. Sajnos, az ilyen légzőszervi bántalmak közvetlen előidezője nagyon sok esetben a házinevelés fogyatékoságában rejlik. Ugyanis a legtöbb szülő alig vet arra ügyet, hogy miképpen lélezkzik a gyermek, csukott szájjal orrán át, avagy csupán nyitott szájjal? — Jól tudjuk, hogy a sok káros szerves anyag s a hideg légáram, ami közvetlenül a szájüreg útján kerül a légzőszervekbe, természet belélegzés kuforrásaként szerepelhet. Emellett a nyitott szájjal lélegző gyermek esztétikailag sem kellemes, megnyerő külsejű. „Tátottszáju!” amint mondják. Már pedig a tátottszájuak épen nem szerepelnek a szellemileg folényeseknek ismert tanulóifjuság sorai közt az első helyeken!

Az iskolaelegységügyet irányítani és fenntartani hivatott közegeinknek főirányelve nem lehet más itt, mint csakis a lelkiismeretes gondoskodás és az ellenőrzés. Ez esetben lehet recitálni, hogy az iskola falai közül számüzzük, vagy legalább is elenyésző csekély %-ra apaszuk a betegségek és a testi fogyatkozások szomorú eseteit.

Nem egy baj, betegség csiráját rejti magában az a kultüreuropaszerte bevett rossz szokás is, hogy a gyermeket, amikor tanköteles korba lép s a 6-dik életévet betölti, elsőben is ősz szakában küldik iskolába. Az iskola és a tanulás, kemény munkát ró a gyermekre,

Tárca.

Az apa.

Írta: Pakots József.

Az öreg Szánthó kezébe fogott egy ácsplajbászt és számadást csinált. Mikor végzett a számadással, kipirult az arca a lázas örömtől és elkezdett habozni:

— Hé! Iahó! Anyjukom édes! Gyere csak!

A vén szolgáló, aki a pitvarból épen egy megkopasztott csirke tollait soporte ki, seprővel a kezében megjelent az ajtó kuszójában, és ijedten mondta:

— Kit tetszik szólítani a tekintetes urnak, csak tán nem a tekintetes asszonyt? Hiszen már hat esztendeje, hogy meghót a jó lélek!

Es keresztet vetett magára a nagy megrökönyödéstől.

Az öreg Szánthó egy kissé bambán bámult a család, aztán zavartan motyogta:

— Nem jól hallottad, Trézsi. Téged hittalak.

— Már hogy engem?

— Igen, hol a kisasszony?

— Még nem jött haza a sétából. A francia frajlával ment.

— Jól van csak ezt akartam tudni.

Trézsi visszavonult. Az öreg Szánthó pedig bement az oldalszobába és megállt egy falra akasztott kép előtt. A kép olajba festve a feleségét ábrázolta, a jó, hűséges hitvestársát, aki hat évvel ezelőtt itt hagyta őt és elment egy csöndesebb világba, ahol már nincs gond és veszély. Itt hagyta egyetlen gyermekükkel, szerető szívének finom és gyengéd hajtásával, Marika leányukkal, aki csak tíz éves

volt akkor, mikor lesiklott szép, szőke fejről az édesanya puha, simogató keze.

Az apára maradt akkor a leány, az öreg apára, aki mélyen átérezte a nagy felelősséget, amely abban a pillanatban, hogy az anyai kéz mereven elnyult, reá hárult.

Az öreg Szánthó Gáspár keményen vetette fel a fejét. Erős, elszánt fej volt, nem ismerte a szédülést, még az olyan sötét és végtelen mélységű örvény szélén sem, mint aminő a szerető hitves sirja. De hát Szánthó Gáspár ácsmesterségen kezdte az eszebiró életet, nem esoda ha nem egykönnyen szédült. Annyiszor járta a szédítő magasságokat épülő házak fedőgerendái közt, hogy fejét nem huzta le magához semmi mélység.

Meghalt az asszony és Szánthó Gáspár tudta mi a kötelessége. Elővette az ácsplajbászt és számadást csinált. Akárcsak most hat hosszú és munkától verejtékes esztendő után, amikor a számokkal teleirt árkus papirossal odaállt a felesége olajfestésű képe elé és halkán, hogy a pitvarban teviskélő Trézsi ne hallja, elkezdett dícselkedni:

— Tizezer pengő forint. Tizezer pengő forint.

Ennyit gyűjtöttem a leányunknak. Meg vagy elégedve anyjukom édes?

A kép meglehetősen elégedve, mert valahonnan egy napsugár épen a szemére siklott s a jóságos öreg szem, mintha örömtől csillogott volna...

Kint gyermekes kacagás hangzott a pitvarból behallatszott a Trézsi hangja:

— A tekintetes ur már várja a kisasszonyt.

Mariska berontott a szobába. Piros volt az arca a friss kora őszi levegőtől és a ruhája fuszagos.

Az öreg Szánthó szobába dugta a számadást és boldogan fogta meg a lányka kezét...

— Marikám — kezdte büszkén és némi meghatottsággal — mátol fogva új élet kezdődik. Egészen új. Az Isten ő szent felsége megsegített: a jövőd biztosítva van. Most már felszabadultam én is. Nem panaszkodhatsz majd, hogy mindig csak dolgozol. Együtt megyünk mulatságokba, bálba. Az am! Bálba is. Mert jön a tél és...

Az öreg nagyon meg volt hatva, eszterhás, szürke szemöldökét sűrűn vonogatta össze s végül is nem tudta befejezni a mondókáját, hanem sietve megcsókolta a lányát. Marika pedig boldogan rohant ki a szobából és már a pitvarban kezdte kiabálni:

— Mademoiselle! Mademoiselle! Rójuisseez vous! Une grande nouvelle!

Ez az idegen szó olyan furcsán hangzott ebben a mestergerendás, egyszerű házban.

Hanem a sorsnak kegyetlen ötletei vannak. Amig az öreg Szánthó éjt napot együvé téve dolgozott, hogy vagyont gyűjtson a lányának, addig eszterhás, kemény embernek bizonyult, de amikor elkezdett pihenni, egyszerre összeroppant. Megesapta valami bolond hideg őszi szél s ettől ágyának dőlt. Láza lett, köhögött s egy napon köhögés közben véres lett a vánkosa. Az orvos, a városból hívott tudós orvos azt mondta rá: tudóvérzés. Bucszáskor pedig halkán megsugta Mariskának:

— Ha azt akarja a kisasszony, hogy uratya megérje a tavaszt, akkor sietve vigye a délvidékre.

— Hova? — kérdezte Marika szepegve.

— Vigye el Lussinba Nines messze és kitűnő hely.

Mariska az orvos tanácsát óvatosan közölte az apjával. Az öreg Szánthó hallani sem akart róla. Igyan! Bolondság! Majd rendbe jön ilyen számárság nélkül is.

még az abc tanulóra is! Az a gyermek, aki még csak az imént, korlátlan szabadsággal élvezte az üde friss levegő állandó éltető elemét, órákon át szorong most a fülledt tanyában, mozdulatlan, merev, figyelő helyzetben. Az iskolába benőző zsenge, kezdő tanuló így aztán ősszel és télen át, az iskola nehéz levegőjéhez vajmi nehezen fog hozzászokni. Nem-e volna célszerűbb, az elemi oktatás megkezdését az enyhe tavasz idejére hagyni, amidőn a zsenge gyermekorganum, 3—3 órai bentoktatás után, allensúlyozásul a nap többi részét az éltető szabad levegőn tölthetné?

A tanteremk higiénéjéről szólni ezuttal nem kívánok. Ebben a tekintetben az iskola egészségügyét irányító és intéző közegeinek ma már mindazt megteszik, amit egy jól szellőztetett, kellő mérséklettel és egyenletesen fűtött, világos tanteremből, a modern iskola higiénéje, országunk- és kulturvilágszerte megkövetelnek. A helyzet javulást mutat ebben ott is, ahol a szakadatlanul létesülő modern állami elemi népiskolák, a kezdetleges régi iskolaépületek helyiségeit új, modern, a higiéné követelményeinek mindenben megfelelő épületeikkel és helyiségekkel kezdik fölcserélni.

Az iskolaköteles gyermekek testi nevelésénél lényeges szerepe jut továbbá a táplálkozásnak is. A rosszul és hiányosan táplált gyermekek, csenevész marad, ami aztán kihatással lesz a szellemi erők továbbfejlődésére is. Kétségtelen, hogy a növény stádiumában levő gyermek, aránylag sokkalta bőségesebb tápanyagot igényel, mint a felnőtt ember, akinél nem a szervezet fölépítéséről van szó, hanem akinél az anyagcseréről vagy legfeljebb elvesztett erők pótlásáról beszélhetünk. Gyors növekedésben levő gyermek sokkalta bőségesebb táplálást igényel, mint a lassan fejlődő. A szabad délutánját künn, a friss levegőn szaladgálással, játékkal, sporttal stb. eltöltő tanuló, hasonlíthatatlanul jobb étvágygal lát osonnájához, vacsorájához, mint a délután a tanteremben vagy odahaza a szobában eltöltő gyermek. A jó étvágyu gyermek egyben derült, elégedett, pajzán jókedvű nebuló; ami fölött ha a szülő tán bosszankodik is itt-ott, helytelenül cselekszi ezt. Az ilyen eleven, jó kedélyű gyermek, általában nem rossz tanuló. Tüdejét, egyéb szervét a sok mozgás, szaladgálás és játék is csak erősíti. Ügyelni csupán arra kell itt, hogy a játékban, élénk testmozgásban kifaradt gyermek, ne rontson farkasétvágygal az ételeknek akként, hogy gyomrát mindjárt túl is terhelje azokkal. A túlterhelt gyomor, nemcsak hogy tanulásra alkalmatlan, hanem egyben gyomorbetegségek forrásává is válhatik.

A gyermek rendszerint siet az étkezéssel s mohón habzsolja az eledelt. A szülők feladata e tekintetben, kellő figyelem alatt tartani a gyermeket s étkezés idejét mindenkor oly tartamra szabni, hogy a gyermek az eledelket jól megrágottan vegye magához.

A gyermekeknél oly gyakori különféle

gyomor- és bélbetegségeknek, a jól megrágott eledelfélével legalább is elejét vehetjük. Epen ezért különös gondot kell arra fordítani, hogy a reggel kellő időben felkelt és felöltözött gyermeknek mindenkor elegendő ideje maradjon a reggeli nyugodt elfogyasztásához is. Egyébként derék uri családok házában, akárhányszor magam tapasztaltam, hogy az öltözésnél is megkésett gyermekek, az esetleg elkészen felszolgált reggeli miatt, valósággal háborusdit, cseppet rögtönöztek odahaza, hogy aztán végetül a forró reggelit s a megrágatlan süteményt érintetlenül ontsák belsejükbe.

Általában szigorú idő- és étrendet kell a gyermek egyes napi étkezésénél betartani. Az elkészen, gyorsan, izgatottan falatozó gyermek, valóságos merényletet követ el gyomra ellen. A gyomorral üzött ilyen visszaélések mellett nem csoda aztán, ha a has- és gyomorfájós gyermekek statisztikája állandóan ott szerepel az iskolák osztálykönyveinek rovataiban.

Hogy a gyermekeknek s általában a tanuló ifjúságnak az alkohol határozottan ártalmára van, azt itt külön hangsúlyoznom fölösleges volna. Szeszese italt, orvosi rendelet nélkül, egyetlen iskolás gyermeknek se adjunk. Az egészséges, friss ivóvíz és a tej, teljesen kielégíthetik a növekvő és serdülő ifjúság minden ebbeli itálgényeit. Tulfűszeres ételekkel se izgassuk iskolátogató gyermekeink gyomor- és idegrendszerét. A paprika, a bors, a vanília, a fahéj, a szegfűszeg, sőt a tulbő sózás is, erősebb adagolásukban egyik-másik szervükre károsan izgatólag hat; ilyesmire pedig, épen az iskolát tanulás és nyugodt okulás céljából látogató nemzedékünknek szüksége nincsen.

Jelentős szerepet visz végül az iskolaköteles gyermekifjúság egészséges testi nevelésénél a torna, a testgyakorlat is. Ma már hazánk szerte az iskolák tornaügye, nem egy helyen magas színvonalra emelkedett. Az ifjúság testgyakorlását állandóan biztosítani hivatottak az iskolák téli torna helyiségei is. Nagy előnye ezeknek elvitázhatatlan; ám még sem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a körülményt, hogy a fűtött, többé-kevésbé rossz levegőjű téli tornacsarnokok, nem egy betegség melegeként szerepelnek. A téli tornázás közben áthevült ifjúságra, a szellőztető hideg levegő rá nem bocsátható. Egy-két órán át a szabadban végzett erősebb testmozgás, játék, korcsolya, szánkázás stb. télszakában, sokkalta üdvösebb testgyakorlat, mint a zárt téli helyiségekben folytatott valamennyi testgyakorlat együttevége. Arról a porról is, amit a permetezgetett, hamar száradó téli tornatermekben fölkavar és belehel a tanuló ifjúság, sok kifogásolható mondhatnánk. Tán elég, ha rámutatok ebben Diebow dr. tornatanárképző igazgató egyik megjegyzésére, aki a téli torna csarnokok porának veszedelméről szólva, azt mondja, hogy azt legegyszerűbben kikerülhetjük azáltal, ha a termeknek feléje se nézünk.

Pedig érezte, hogy csakugyan elkélne a meleg napsütés, a más levegő. De gondolt valamire és ettől összeszorult a szíve. Nem, nem és nem! És konokul ránta a fejét.

Hanem egy erősebb roham után, amikor piros, meleg vér ömlött ki a száján, mégis belenyugodott az utazásba. És elutazott Marikával. A nevelőnőt is magukkal vitték, hadd legyen Marikának még valakije.

A tengeri levegő, a melengető tüzes nap mint-ha használtak volna az öreg Szánthónak. Az első hét végén kezdte jobban érezni magát. Kerekesebb széken kivitette magát a tengerpartra és félnapot átszunyókált a napon. Utána szinte újra erősnek érezte magát. Mikor visszatért a hotelbe, jókedvűen mondta a hoteltulajdonosnak, akivel a hallban találkoztott:

— Küldje fel kérem a heti számlát!

A hotelier felküldte a számlát. Az öreg Szánthó, amikor megpillantotta a drága költségjegyzéket, majd elájult. Rettentő pénzt emésztett fel ez a furdószás.

Nagyon levert lett. Nem szólt senkinek semmit, de másnap ismét rosszul érezte magát. A második héten az idő sem kedvezett annyira, a tengeren bóra volt, hűvös szelek borzongatták meg a part pálmáit s a betegeknek a szobában kellett tartózkodnia. A hét végén pedig megint kérte a számlát és aznap este újra tudóvérése támadt. Az orvos azt mondta, hogy valami nagy belső felindulás miatt. Nagyon rossz éjszakát töltött rá.

Másnap reggel aztán a következő különös parancsot adta Marikának:

— Ird meg a Trézsinék, hogy csomagolja be

gondosan az édesanyád olajfestésű képét és küldje el ide!

A harmadik hétnél is végére járt, amikor a kép megérkezett. Eppen a heti számlát forgatta kezében a beteg. A képet odafüggesztette az ágyával szemközt és mindenkit kiküldött a szobából. Láza lehetett, mert rögtön elkezdett a képpel fenhangan vitatkozni.

— Beláthatod anyukom édes, hogy nem tehetek róla. Ez a komisz betegség levert a lábamról. Ötszáz pengő forintot költöttem el három hét alatt. Sok, ugy-e nagyon sok? Az édes lányunktól veszem el. De hát mit csináljak? Mondd, mit csináljak?

A beteg makacsul nézte a képet és egyre jobban elborult az arca. Aztán keserűen tört ki:

— Látom, jól látom, hogy haragszol rám. Igazad van. Meglopom a lányomat. És mi lesz még. Isteneim mi lesz még? Evekig elhuzhatom így és lassanként elfogom herdálni a lányunk minden pénzét. Nem lesz majd semmije. Koldus lesz, úgy marad, mint az ujjam. A mi édes gyermekünk, a mi szép virágszálunk... Jaj!...

Kint hevesen zörgette a bőra az ablakot. Nagyon viharos esunya idő járt a tenger mellé. A beteg felnyögött és tovább beszélt. A szavai egyre zavarosabbak lettek és könnyek peregtek végig öreg, megviselt arcán:

— Rossz, kutya ember vagyok, anyukom. Ne nézz rám olyan szemrehányóan. Rossz, kutya ember vagyok.

Elhallgatott. A képet nézte sokáig, éles vérese tekintettel. Egyszerre csak valami különös gondolata támadhatott, mert az arca kifényesült az örömtől és levegő után kapkodva, mohón tördelte a szavakat:

Az iskola karöltve az otthonnal, hivatott az ember kialakuló jellemének első alapját megvetni. Anglia a korlátlanág határáig terjeszkedhető szabad időt engedélyez tanulóifjúságának csupán avégből, hogy annak testi fejlődését a legerősebb alapokra szabhassa. Tél és nyár szakában egyaránt a szabadban üzött játékok, testedző sportféle legtöbb tért nyitnak a gyermek testi erejének megfelelő gyarapítására. Ez a folyton gyarapodó erő aztán biztos alapot teremt a kialakuló jellem számára is, úgy hogy az egészséges testben, mindenkor ép, egészséges lelket fogunk találni, amelyben aztán nemcsak a szülőnek, hanem majdan az utó nemzedéknek is csak öröme fog telni.

Gy. Gy.

Hirek.

Novemberi előléptetés a honvédségnél. A kőszegi honvédszázalaj tisztikarából Havas Aladár hadnagy főhadnaggyá lépett elő. Nedecky Rezső százados őrnaggyá és Petz Győző hadnagy főhadnaggyá léptek elő, kik csak nem rég helyezték el a kőszegi zászlóaljtól.

Előléptetés a kőszegi közös hadseregbeli tisztek között. November hó elsejével a király Sihar Ottó és Chinorányi Kornél 83-as főhadnagykot századosná, Nikolié Camil hadnagyot, a katonai alreáliskola tanárát, főhadnaggyá léptette elő.

A táblabíró kérése. Kisunyomi Korharmaros Gáspár nyugalmazott táblabíró, kőszegi lakos, arra kért engedelmet a vármegye alispánjától, hogy nemesi okmányleveleit, a melyek egy külön ládába vannak csomagolva, a vármegyei levéltárban helyezhesse el megőrzés végett.

A villamos telep új főgépésze. Megirtuk, hogy a Ganz-féle villamosági r. t. igazgatósága Grestis üzemvezető főgépészt Kőszegről elhelyezte. Az igazgatóság helyébe Csánik Andor főgépészt helyezte ide Zombolyáról.

Hid a Gyöngyösön. Horváth Flórian a Gyöngyös fürdő vendéglőse a Gyöngyös vadárkán át hidépítésre kért engedélyt, mit a tanács meg is adott.

Beszűntette az iparát. Schlögl Ferenc cipész mester ezen iparát beszűntette.

Új iparosok. Schreiner Ede, ki Szebold Frigyes üzletét veszi át, a mészáros ipar gyakorlására, Pavetics János a zsidó ipar gyakorlására kapott iparengedélyt.

Korcsmavétel. Fuchs János vendéglőjét Biritz János vendéglős megvette, ki egyuttal mészáros és hentes üzletet is nyit.

Az iskolás gyermekek megrontója. Gampert Lajos volt kávé, az iskolás fiukra vetette szemét, hogy perverz hajlamait kielégítse. Az Ege utcában levő lakására csábította a serdülő fiukat, s állati vágyait azokon elégítette ki. Az ügyben megindult nyomozás során közel 20 tanuló vallott terhelően Gampert ellen. Egyben a tanuló ifjúság között is erőlyesen folyik a nyomozás.

Gyújtogatás miatt letartóztatott korcsmáros. Szombaton hajnalban leégett a bozsoki nagykoesma. Mindjárt az első gyanú az volt, hogy a tűz, mely közel ötezer korona kárt okozott, gyújtogatás műve. A csendőrség vasárnap nyomozást folytatott az ügyben. A nyomok Horváth József korcsmáros felé vezettek, a ki előző nap bort kért kölcsön a nagykorcsmából, de nem kapott, miért megfenyegette Jelenicset, hogy bosszút áll rajta. Minthogy Horváth

— Megvan! Megvan! Nem vagyok már kutya ember, anyukom! Ismerd be, hogy nem vagyok. Ném teszem koldussá a lányunkat. Meglátod. Na, mosolyog már rám. Nem mosolyogsz? Látom, nem hiszel nekem. Hát várj csak. Mindjárt látni fogod.

A beteg nagy erőlködéssel föltámaszkodott az ágyból és lelépett a földre. Ugy, ahogy volt a hálókötösben, odavánszorgott az ablakhoz és közben folyton a képet nézte. A keze az ablak kilincsel kereste. Kint fújt, sivitott, nyöszörgött a hűvös szél, a tenger nekilendult a szigetnek és mintha agyukat süttöttek volna el, olyan dördüléssel csapkodta sziklás partot. A bőra dühöngött.

Az öreg Szánthó sugárzó arccal nézett a képre és lazasan motyogta:

— Hát ide nézz. Minden rendben lesz. Rögtön rendben lesz. Ahá! Már kezdél mosolyogni. Igen, tudom, már sejtet a szándékomat. Eltaláltad. En meg fogok halni, hogy a pénz megmaradjon. A pénz minden, a beteg apa semmi... Rögtön...

Az ablak zára nyikorgott s a félszárny kikapott. A szobába élesen, vadul süvített be a szél, nekiesapott az egy szál ruhában álló, lázas test embernek. Az öreg Szánthó még akart valamit mondani, de a hideg levegő belesivított a tüdejébe, elakadt a lélekzete, kinyitotta a torkát s a következő pillanatban forró, piros zuhatag tört ki a szájából. Esméletlenül esett össze.

Mire Marika bejött a szobába, már árva volt. Gazdag árva. A háta mögött a francia kisasszony ijedten csapta össze a kezét:

— Pour le Dieux! Quelle na malheur! Quelle grando nilheure!...

már többszörösen büntetett előéletű, a ki egy leütésért isült már börtönben, a csendőrség a felmerült gyanúok alapján letartóztatta és bekísérte a szombathelyi kir. ügyészhez.

Elloptak a pénzt. Koltay János a fűteleki urodalom gézekéjének gépésze panaszt tett a községi csendőrségen, hogy 70 korona készpénzt ismeretlen tettes ellopta. A csendőrség a tolvajnak nyomában van.

A főgimnáziumi ifjúsági zászlóra adakoztak: Chernel Istvánné, Pfeffel Jánosné, Mandukits Gy.-né urasszonyok gyójtívén hereeg Esterházy Miklósné 50 K, Almássy Gy. 40, Scherr-Thoss B. gr 30, Kedl Lászlóné, Német Regináld, Schönfeld grfné, Szegedy Gy. 20, dr. Török V. 10, dr. Kovács I., Stegmüller M., Pfandl, Spányik, Waldmeyer 6, Hegedűs, Kincs, Stúr, Zulawszky, Schönbauer, Schlögl Marianne 5, Kértits, dr. Dreiszker, Kelemen, Pfeffel Jánosné, dr. Lauringer, Unger Elek, Matznerné, N. N., Matitsné, 4, Leposa, Budaeker, Linzer, Lass, Korner, Tipka 3, Freybergerné, Mohr, Rákosi, Inger K., Szilágyi, Klingsbogl, Ferulik, Tutzentaller, Lakner, Klügel, Kornerné, ifj. és id. Eitner G., Karenits, Marton, Waisbecker E., Zanka, N. N., Bobus I., Bobuss K., Tretyánszky, Nykodem, Kultsárné, Hannibal, N. N., Pécely, Herc, dr. Deutsch, Szépné, Neumann nővérek, Stessel, Zerthofer, Csikós, Wurst C., Wierer K., Gratzl I., Blazovits I., Kirofiknopf M., Kretschek, Korsill, Eisingeritsné 2, Peitzker, Wohlfarth N., Pfeffel Erzsike, Pfeffel Mariska, Cerekwiczki, Dohnál, Hodászy, Kerkápoly, Pusch, Regényi, Kneifel, Krampol, Molnár Kata, Kerner I., Perkovits János, Maitz József, Szilávikné, Früstuek József, Kovács Gézáne, N. N., Karner M., Simon A., Fuchs János, Tangl A., Lauringer F., Schmid li, Korchimáros G., Szélessy, Hammer József, Sággy E., Pálinkás I., Feigl A., Regenspeller, Heisz, Haller, Horváth Gy. 1 koronát, Stiaszny, Szidoly, 060, Gaál 080, Horvath József, Gregorits Mihályné 040, Pintér A. 010, a főgimnázium I. osztálya 1756, II. 12, III. 1420 IV. 6, V. 326, VI. 650, VII. 3, VIII. 8 koronát. A szíves adakozóknak ezután mond köszönetet az igazgatóság. A zászlószentelés nov. 4-én, szombaton 9 órakor lesz a bencés templomban. A szentelést Hollósi Rupert dömölki apát végzi, a zászlóanya dr. Kovács Istvánné. Szögbeverés nem lesz, szöveget nem is küldenek szét. Adományt elfogad még a zászlóra az igazgató.

A szinpartoló egyesület felhívása. A községi magyar szinpartoló egyesület tudatja tagjaival, hogy az egyesület választmánya Molnár Gyula kerületi szinigazgatóval a szerződést megkötötte. A szinpartoló november hó 10-én kezd meg előadását, melynek mindegyikére érvényesek lesznek az egyesület szelvényei. Egy előadás legfeljebb 2 drb. szelvény váltható be, mindenkor déli 12 óráig; ha azok elfogytak további szelvényeket a tagok az egyesület pénztáránál egyesületi áron kaphatnak. Számozott hely csak oly tagoknak lesz biztosítva, akik mind a 12 szelvényt befizették, a hátralékban levőknek csak számozatlan szelvények lesznek kiadva. Az elmaradt részletek még mindig befizethetők, mikor is a számozott helyek ki fognak szolgáltatni. Azok, akik most lépnek be az egyesületbe rendes tagnak a kedvezményeket már a most következő szini idényben élvezhetik.

Uj hid Lékán. Léka község a Gyöngyös folyón egy nagyszabású vasbeton hidat épített, melynek tervezését és felügyeletét Patonay József községi utbiztosra bízta. Az új hid elkészült és átadták a közforgalomnak.

A sörkert vendéglő bérlete. A sörkert vendéglő bérlete ez év végével lejár. A város a bérletre kétszer hirdetett pályázatot. A második pályázat eredménye az, hogy egy budapesti főpincér 800 kor. évi bért ígért be. Egy második pályázó 820 koronát. A Sörgyar hajlandó a beígért legmagasabb bért megadni, s ennél fogva a gazdálkodó bizottság vele javasolja megkötni a szerződést. Eddig a bérlet 600 kor. volt.

Népszámlálási biztosok. A polgármester a héten kézbesítette a népszámlálási biztosok kinevezési okmányát. Népszámlálási biztosok lettek: Horváth Béla, Berényi György, Kiss Kálmán, Wölfel Kálmán, Leiner Antal, Bründl Gyula, Mernyei Mihály és Sváb József.

Városi közgyűlés. Község város képviselőtestülete november hó 3-án rendes közgyűlést tart.

Az utburkolást ellenőrző bizottság. mely a tanács és melléje választott két képviselőtestületi tagból áll, pénteken délelőtt ülésezett a városházán és tárgyalást folytatott az aszfalt r. t. kiküldött képviselőjével. A tárgyalás különösen két pont körül forgott. Egyik, hogy a vállalat a további munkálatok során ne alkalmazzon keramit szegélykövet, a másik pedig, hogy a hatméteres kocsit mellett kétoldalt tervezett aszfalt burkolatot is tartsa fenn a vállalat hatévig ingyen, azontul négyzetméterenkint 12 fillérért, éppen úgy mint a járda aszfaltot. Megegyezős csak az első kérdésben jött létre, mert a vállalat belement abba, hogy ezentul a keramit helyett bazalt, vagy trachit kocka követ alkalmaz, de második kérdésben nem jött létre végleges megegyezős. A vállalat képviselője tett ugyan ajánlatot, mely szerint a kocsit szélein 3 cm-es aszfaltot alkalmaz, milyen a kapubejáróknál van, s ezt fenntartják hat év után négyzetméterenkint 25 fillérért, tehát 3 fillérrel olcsóbban mint a tulajdonképeni kocsit burkolatát, vagy csinálnak járda szerű aszfaltot, de akkor erre terhes székének rámenni nem szabad, s ezt fenntartják oly feltételek mellett, mint a járda aszfaltot, de a bizottság ez esetben a jár-

daszerű aszfalt vastagságát, mi 2 cm., elégtelennek találta, az előbbi esetben pedig a fenntartást drágának. Miután a koesi forgalom ugyis az ut közepén, nem a szélén bonyolódik le, s így a fopas nem nagy a széleken. Szóval végleges megegyezés nem jött létre, de kijelentette a vállalat képviselője, hogy legközelebb a vállalat megadja e kérdésben a kielégítő utolsó szót, s egyuttal tervekkel mutatja be a mikénti kivitt, mire az ülés véget ért.

A r. k. aut. hitközség ez évi rendes őszi közgyűlését f. évi november hó 6-án délelőtt 10¹/₂ órakor tartja az apácák disztermében.

Déli vasút. A déli vasút igazgatósága közhírré teszi, hogy Bécsújhelyről este 6 óra 57-kor induló munkás vonat csak szombaton és a kettősünnepek előtti napokon közlekedik Harka-Kópházáig és ott esatlakozik a Sopronszentmártonig esatlakozó Máv. vasúthoz. Ezen 319 sz. vonat, mely október hó 22-től közlekedik Sopronból este 8 óra 15-kor indul és Harka-Kópházán 8 óra 25-kor van, honnan a Máv. vonat 9 óra 04-kor indul s a közbeeső állomások betartásával 10 óra 26 kor érkezik Sopronszentmártonba.

Élelmiszer-szállítás. A 18. honvéd gyalogezred 3. zászlóalja árlejtést hirdet a legénység 1911. évi élelmiszer szükségletének szállítására. Az ajánlatok legkésőbb folyó évi november hó 4-én reggel 9 óráig a nevezett zászlóalj közétkezési bizottságához (Község, honvédlaktanya) nyújtandók be. Részletesebb felvilágosítással a soproni kereskedelmi és iparkamara szolgál.

Uj házszámzás. A város képviselőtestülete ez idén egyik ülésében elhatározta, hogy házszámzást rendel el és pedig úgy, hogy minden utca külön egy számtól kezdve számozassék és a házszám táblán rajta legyen egyuttal az utca neve is. A táblák, melyek igen esinosak, már meg is érkeztek s a negyedmesterek a napokban fogják széthordani. Egy-egy tábla ára 50 fillér, mely összeget a negyedmesterek az átadáskor beszedik a háztulajdonosoktól.

Lövőgyakorlatok a régi lövöldében. A város gazdálkodó és pénzügyi bizottságának javaslatára a polgármester megengedte, hogy a honvédek a régi lövöldében, az újabban feltalált gyakorló töltényekkel lövőgyakorlatot végezhesenek, miután a honvéd laktanya mögötti lövölde az újajta tölténnyel való gyakorlatozásra nem alkalmas.

A város negyedmestert keres. Elhalálozás folytán megürült egy negyedmesteri állás, melyre a város november hó 20-ig hirdet pályázatot. A kérvények a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be.

Visszajönnek a vadászok. Alig adhatunk hitelt ama híreknek, melynek a városban mindinkább több terjesztője akad, hogy a 11-ik vadászzászlóalj a tavasszal visszakerül Köszegre, s hogy a 83-ik zászlóalj Sopronba kerül. A város ugyanis, mikor az új laktanya megépítését tervezte, azt egy vadászzászlóalj számára tervezte, melynek több főzőhelyiségre van szüksége, mint egy ezredbeli zászlóaljnak. A hadvezetőség azonban a terven — bizonyára nem ok nélkül — változtatott, s a jelenleg épülő laktanya nem elégséges egy vadászzászlóalj befogadására, s így alig hihető, hogy a hírek komolyabb alapja lenne.

870 kor. pénz veszett el tegnap délben a Terplán villától a belvárosig terjedő uton. A becsületes megtaláló vagy a ki nyomra vezet, jutalmat kap a rendőrhivatalnál.

Magyar kir. szab. Osztályorsjáték. A szigoruan szolid és körültekintő vezetés, valamint a nagy nyeresési esélyek által ezen elsőrangú, 14 éve fennálló, sorsjáték nemesak nagy tért hódított, de a közönség széles rétegeiben közkedveltségnek örvend. Epügy, mint azokban az államokban, a hol az osztályorsjátékokat, a melyekkel már ósapánk játszottak, sorsjátékról sorsjátéokra ismét megtartják, épen úgy már idejében lefoglalják nálunk is az előző sorsjátékon résztvevők ugyanazon számú sorsjegyeket az újabb húzásra is, úgy hogy jóval minden sorsjáték megkezdése előtt az első osztályu sorsjegyek mind elkelték.

Nemhogy megijedni, de egyáltalán tartani sem kell a kolerától annak aki állandóan tart házában egy palack Esterházy cognacot. Jobb ellenszere a kolerának nincs is.

Csalódni emberi dolog, de nem okvetlen kell. Ha „Réthy” névre figyelünk, úgy nem csalódnunk, hanem eredeti Pemetefu-cukorkát kapunk 60 fillérért, még pedig egy kedvelt régi magyar háziszert, mely kohogés, rekedtség, hurutos bántalmak sok ezer esetében kitűnően bevált. De vigyázzon, hogy a doboz és a cukorka minden darabján rajta legyen a „Réthy” név.

Somlyói, Bársonyosi, Sági és Kőhegy-Szilványi csemege borok a Pannonhalmi főapátsági pincéből kaphatók

Schaar József
csemege és borkereskedőnél,
Köszegen.

Házeladás.

A Gyöngyös utcában levő 373. számú földszintes ház, kerttel, szabad kézből eladó. Bővebbet ugyanott.

Figyelmeztetés!

A Schicht
szarvasszagban

valódi csakis a

Schicht

névvel és a „szarvas” védjegyvel!

2452 1910. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A községi kir. járásbírósig mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kappel Samu és neje Weber Anna községi lakos önkéntes árverési ügyében a területén fekvő következő ingatlanok ugymint:

Kappel Samuel és neje Weber Annának a községi 3516. sz. tjkvben A + 1761. hrszámú káposztás a betegháznál 15 K, az ugyanottani 2599. sz. tjkvben A + 2. sor 1361. hrsz. 807. sz. ház a temető-utcában 600 kor. kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az

1910. évi november 7 (hetedik) napján
délelőtt 9 órakor

Köszegen a kir. járásbírósig mint telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen — azonban a 807. számú ház a kikiáltási ár felénél a többi ingatlanok a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb árban eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Köszegen a kir. járásbírósig mint telekkönyvi hatóság 1910. évi augusztus hó 18-án. Halász Ernő s. k. kir. járásbíró.

A kiadmány hitelül:

Péczely Gyula,
kir. telekkönyvvezető.

249 1910. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-e. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a községi kir. járásbírósig 1910 évi V. 125 I számú végzése következtében dr. Deutsch Lajos ügyvéd által képviselt borostyánkői takarekpénztár javára 1200 K kamata s jár. erejéig 1910. évi április hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás utjánlo- és felülfoglalt és 1500 K becsült következő ingóságok, u. m. árak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a községi kir. járásbírósig 1910-ik évi V. 125 3 számú végzése folytán fenti tőkekövetelés 6% kamatai, 1,3% váltódij és eddig összesen 170 K fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Lékán leendő megtartására

1910. évi november hó 10-ik (tizedik)

napjának delután 4 óraja

határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-e. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsíron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi XL. t.-e. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Köszeg 1910. évi október hó 17. napján

Kiss Kálmán,
kir. bir. végrehajtó.

Olcsó kölcsönök

Váltókra: 5-5 aláírásos üzleti és magánváltókat a legalacsonyabb kamatláb mellett számítolunk le.

Jeizaiogra: Földbirtokokra és házakra kölcsönöket a legelőnyösebb feltételek mellett folyósítunk. Magasabb kamatu kölcsönöket alacsonyabb kamatu kölcsönökbe változtatunk. (convertálunk.)

Értékpapírokra: Állami és magán papírokra kedvező feltételek mellett zálog (lombard) kölcsönöket nyújtunk.

Szombathelyi Takarékpénztár Részvénytársaság
kőszegi fiókja,

Kőszeg, Király-út 755. sz.
Struez szálloda mellett.

STOCK COGNAC MEDICINAL

szavatolt valódi borpárlat

CAMIS & STOCK

gőzpároló telepéből

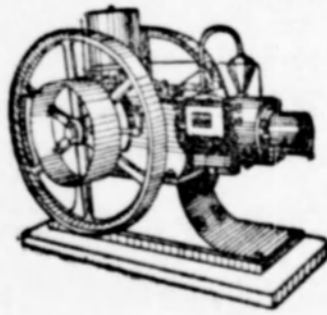
BARCOLA.

Cognac gőzfőzde állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt.

Kapható minden jobb üzletben.

KLIMAX

nyersolaj-motorok és lokomobilok

Legjobb és legolcsóbb hajtóerő mezőgazdasági és ipari célokra.

Nincs robbanási veszély!

sem pénzügyi ellenőrzés. — Elsőrangú referenciák.

BACHRICH és TÁRSA

Budapest :: Wien :: Hamburg

motorgyári fióktelep

Wien, XIX 6, Heiligenstädterstrasse 83.

— Magyarországi mintaraktár és iroda: —

Budapest, Szabadság-tér 17. sz. (Tűzsdé palota)

• A VASMEGYEI • TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUOSZTÁLYA SZOMBATHELY

Ajánl: Mindennemű mezőgazdasági és ipari gépeket, benzín- és nyersolajmotorokat, cseplőgép-garnitúrákat, gép- és nyersolajat, műszaki cikkek, zsák, ponyva és kötél-árúkat, mindennemű műtrágyát kartellen kívül, vetőmagvakat, erőtakarmányféléket, belföldi és porosz kőszén, kovács-szén, meszet és cementet, tűzoltó-fel-szereléseket stb.

Mérsékelt árak!

Méltányos fizetési feltételek!

Központi iroda: Kőszegi-utca 2.

Raktár: Széli Kálmán-utca 25.

Árajánlattal és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk.

Képviselek minden községben kerestetnek.

A n. é. közönség b. figyelmébe.

Tudomására adjuk a m. t. közönségnek, hogy az eddig előállított **házi kenyéren** kívül a mai naptól fogva a m. t. közönség kívánatára **jó minőségű**

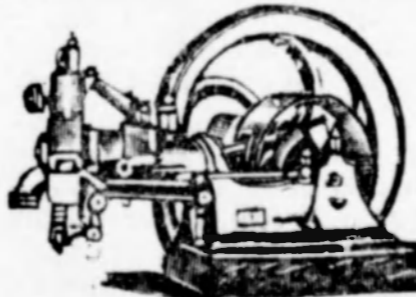
rozskenyeret

is fogunk sütni, mely úgy minőségre mint sulyra nézve felülmúlja az eddig forgalomba hozott kenyeret. Kiváló tisztelettel

néhány községi sütőmester.

Drezdai Motorgyár Részv.-Társ.

Németország egyik legrégebb és — legnagyobb motorgyára

Szállít szakkörökben elismert legjobb gyártmányu **Benzin-, Nyersolaj-, Gáz-, Petroleum-motorokat és lokomobilokat** — valamint **Szivógázmotorokat.** —

MEGLEPŐ UJDONSÁG!
EGYETEMES GENERATORUNKKAL

a tényleges lóerő

óránként **csak 1 fillérbe** kerül.

Vezérképviselőt:

Gellert Ignác és Társa

Budapest, Teréz-körút 41. — Telefon 12-91
Legmesszebbmenő jóállás! — Kedvező fizetési feltételek

Üzlet-áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint a Várkörön Freyler Tótor-féle házban levő

műfestő és vegytisztító

üzletemet f. évi november hó 1-ére **Templom-utca 414.** számú Brenner Lajos-féle (Szeybold Károly mészáros mellett levő) házba helyezem át. Ugyanott egy elsőrendű

fehérenemű-tisztító és fehéritő intézetet

nyitok és minden e szakmába tartozó munka szakszerűen és pontosan lesz elkészítve, amiért is kérem a nagyérdemű közönség becses megbízásait.

Teljes tisztelettel
Orbán Zsigmond.

Siremlékek

granit, márvány és műkőből 15 K-tól felfelé.

Sirkeretek műkőből stb.

Zerthofer Mihály-nál
Kőszeg.

MAGYARÁZAT.

Hogy mennyire köztudomású az a tény, hogy

kolerajárvány

veszélyének esetén a tisztaság mellett

legjobb ovószer az

ESTERHÁZY-COGNAC

annak legjobb bizonyítéka a rendkívüli fogyasztás.

Hivatalosan, közjegyzőileg meg van állapítva, hogy az Esterházy cognacgyár két Egrot-féle főzőkészüléke

1,752.000 liter bor

termő képességet foglal magában.

Ez az óriási szám legjobb bizonyítéka annak, hogy a közönség tudja, mivel védekezze a

kolera ellen.

Ez a magyarizata a rendkívüli nagy fogyasztásnak.

Az Esterházy-cognac mindenütt kapható.

Központi iroda:

BUDAPEST, V., Csáky-u. 14.

Hirdetmény.

Ezennel közhirrét tétetik, hogy miután a **Magyar Királyi Pénzügyminiszterium** ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szabad. Osztály sorsjáték (**XXVII. sorsjáték**) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főarúsítóknak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása **1910. november hó 17. és 18-án** tartatik meg. A huzások a **Magyar királyi állami ellenőrző hatóság** és királyi közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztály sorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1910. évi október hó 23-án.

Magy. Kir. szab.

Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Tolnay.

Hazay.

A Liniment Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy reájonak bizonyult háziszere, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult kőszegnyel, oszonal megnövekedésnek. **Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” vedjeggyel — a Richter cégjelzővel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.— és ugyasólván minden gyógyszerárban kapható. **Főraktár:** Török József gyógyszerész, Kőszeg, Budapest. **Dr. Richter gyógyszerára az „Arany orvoslás”,** Prágában, Elinalthstrasse 5 nu.